

geld

Voor de meeste mensen is geld iets waar je nooit genoeg van kunt hebben. Geld uitgeven is veel makkelijker dan geld verdienen (behalve misschien voor de enkele gierigaards onder ons). In ieder geval: slim met geld omspringen, zodat je er zoveel mogelijk mee kan doen, is iets wat niet bij iedereen zomaar lukt.

Jij, je ouders en geld

Je ouders moeten voor je zorgen tot je 18 jaar bent of tot je klaar bent met je studies. Dat wil ook zeggen dat zij tot dan betalen voor jouw opvoeding en studies. Ze krijgen daarvoor kindergeld, maar dat volstaat niet. Als ze geen hoog inkomen hebben, kunnen ze een studiebeurs aanvragen. Daarmee kunnen ze iets makkelijker je studies betalen, maar ook dat bedrag volstaat niet voor alle studiekosten (zie folder: Studiebeurs). Dat je ouders je moeten onderhouden, wil natuurlijk niet zeggen, dat ze alle (financiële) wensen moeten inwilligen.

Vele ouders geven zakgeld. Dat bedrag kunnen jongeren meestal naar eigen wens besteden voor allerlei vrijetijdzaken. Toch is zakgeld geen wettelijk recht. Er zijn dus ook geen regels of en hoeveel je zou moeten krijgen. Wel moeten ouders hun kinderen zo opvoeden dat ze kunnen deelnemen aan het 'sociale leven'. En dat kost wel een beetje geld. Bovendien leer je met zakgeld de waarde inschatten van geld en van wat je daar (maar) mee kan kopen. Probeer het dus eventueel nog een keertje... Het bedrag dat je ouders willen geven zal hoe dan ook afhangen van je leeftijd, van wat je er allemaal wel of niet mee moet bekostigen en van de financiële situatie van je ouders. Geraken jullie er moeilijk uit, vraag dan een regeling voor een jaar en spreek af om het daarna opnieuw te bekijken. Mensen kunnen zich doorgaans makkelijker neerleggen bij een beslissing als die niet definitief is. Dat ouders onderhandelen over zakgeld is normaal. Kinderen groeien op

en hebben steeds meer behoefte aan zelfstandigheid. Jongeren veranderen voortdurend, dus moeten ouders zich aanpassen en opnieuw onderhandelen.

Als je graag zoveel mogelijk zelf wil bepalen waaraan je geld uitgeeft, kan je aan je ouders een bedrag vragen waarmee je niet alleen je vrije tijd bekostigt, maar waarmee je ook kleren en cadeautjes koopt. Gaan je ouders akkoord, dan win je vrijheid, maar dan heb je ook de verantwoordelijkheid om met dat bedrag rond te komen. Je kan zelf uitzoeken welke broek je wil dragen, maar je zal ook ervaren hoe duur kleren zijn. Als jij en je ouders vinden dat je dat aankan, maak dan zeker afspraken over de hoogte van het bedrag, over wanneer je het krijgt en wat je er precies mee moet betalen.

Willen of kunnen je ouders daar niet op ingaan, dan is er natuurlijk altijd nog de studentenjob. Daarmee kan je ook een mooi bedrag verzamelen. Vakantiejobs blijven het populairst. Maar ook werken tijdens het weekend en tijdens de schoolweek komen vaak voor. Bij zo'n studentenjob komt heel wat kijken: job zoeken, job uitvoeren, loon ontvangen. Daarom betekent het ook: uit je doppen kijken! Voorkom dat je slecht of niet wordt betaald, dat je ouders extra belastingen moeten betalen, dat je gevaarlijk en ongezond werk moet doen, dat je te lang moet werken. Voor de reglementering: zie folder 'Jobstudent'.

Meer doen met hetzelfde geld

Dat wil natuurlijk iedereen, zowel het type 'geld moet rollen en dus geef ik gewoon uit wat ik heb' als het type dat elke eurocent 10 keer omdraait alvorens iets uit te geven. Je hebt ontzettend veel mogelijke uitgaven: abonnementen (bv. GSM), lidgeld van een sportclub, vervoer, consumpties op school, kleding, cadeautjes,

boeken, tijdschriften, CD's, software, hobby's, uitgaan, persoonlijke verzorging (bv. kapper, make-up), roken, internetten, sparen enz. 't Is een lange lijst maar de meeste jongeren moeten niet alles zelf betalen. Anderzijds ontbreken er in het lijstje zaken die jij misschien wel zelf moet betalen. Je moet dus zorgen voor 'inkomsten'. Inkomsten kan je verwerven via zakgeld, klussen (bv. babysitten), extraatjes voor je verjaardag, een goed rapport, feestdagen of via een echte studentenjob. De moeilijkheid is natuurlijk om inkomsten en uitgaven in evenwicht te krijgen. Hoedje af dus voor wie dat telkens weer rond krijgt.

Rondkomen

Heb je er moeite mee om inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen, noteer dan gedurende bv. twee maanden alle inkomsten en uitgaven. Zijn je uitgaven hoger dan je inkomsten, dan heb je eigenlijk maar twee mogelijkheden: zorg voor meer inkomsten of verminder je uitgaven. Het is echt zo simpel. Al de rest leidt tot problemen.

Wat helpt? Verdeel je 'inkomsten' van een maand in vier. Zo hou je ook voor die vierde week nog wat over. Verdeel ook je uitgaven in twee: uitgaven die moeten en uitgaven die mogen. Uitgaven die moeten, zijn de uitgaven waar je niet onderuit kan. Wie op zichzelf woont, moet bv. huur, verzekeringen, belastingen en energierekeningen betalen. Maar ook als je thuis woont, heb je waarschijnlijk enkele verplichte uitgaven. Laat die uitgaven automatisch van je bankrekening overschrijven. Dan is dat alvast in orde en hoef je daar dus nooit meer aan te denken. Een ander voordeel is dat je perfect weet wat je verder nog te besteden hebt. Ook om te sparen kan je elke maand automatisch een bedrag van je gewone rekening naar je spaarrekening laten boeken. Als je over een jaar een brommer wil kopen, bereken dan hoeveel je 12 keer moet verdienen en dus opzij zetten, om die brommer na

dat jaar écht te kunnen kopen. 't Klinkt misschien wat tuttig, maar schulden staan ook niet echt sexy.

Tips

Enkele tips om een beetje controle te houden over je uitgaven:

- als je een scooter, een motor of een auto koopt, bekijk dan niet alleen of je de aankoop kan betalen. Hou vooral rekening met de permanente kosten ná aankoop: benzine, verzekering, onderhoud en reparaties. Je hebt er geen baat bij om een zo gunstig mogelijke berekening te maken om je ouders te overtuigen. Daarmee hou je jezelf alleen maar voor de gek.
- als scholier of student krijg je met een studenten- of leerlingenkaart korting op heel wat activiteiten en diensten: culturele activiteiten, tijdschriften, sportclubs, CD's enz. Maak er optimaal gebruik van.
- als je de nieuwste computer of televisie koopt, zal je vaak meer betalen dan een paar jaar later. Meestal worden nieuwe producten (met nieuwe technologie) na een tijdje vanzelf een heel stuk goedkoper.
- een GSM-betaalkaart is wellicht wat duurder dan een abonnement, maar je kan zelf goed volgen hoeveel je uitgeeft.
- rijlessen kosten veel geld. Het loont dus zeker de moeite om de prijzen van rijsscholen te vergelijken. Vraag ook hoe lang één rijles duurt (je hebt meer aan 5 x 60 min. dan aan 6 x 40 min.).
- een bankkaart is makkelijk: je kan ermee betalen zonder dat je geld bij je hebt. In dat grote voordeel schuilt ook meteen het risico. Je komt makkelijker in de verleiding om iets te kopen dat je niet echt nodig hebt of dat je eigenlijk niet kan betalen. Met zo'n kaart mag je 'onder nul' gaan, maar je betaalt er véél interest op, veel meer dan voor een andere lening. Omdat je dat niet beseft, geraken veel mensen soms maar enkele

dagen per maand 'boven nul'; In dat geval gééf je, zonder het te beseffen, een cadeau aan je bank. Terwijl het toch veel leuker is om met dat geld een cadeau te geven aan je lief of je moeder.

En als het niet lukt

Schulden voorkom je door nooit meer uit te geven dan je binnen krijgt. Het is niet ingewikkelder dan dat. Maar het is wél makkelijker gezegd dan gedaan. Heb je toch een keer meer uitgegeven, probeer die schuld dan zo snel mogelijk weg te werken. Anders kom je gemakkelijk in een (zeer vervelend) straatje zonder eind. Zeker bij een bank moet je heel veel interest betalen. En dan kan je op de duur helemaal niets meer uitgeven (al je nieuwe geld gaat naar de rente op je schulden). Je kan natuurlijk aan je ouders vragen om een kleine schuld te betalen, zodat je niet steeds verder wegzakt. Maar eerlijk is eerlijk. Jij hebt de schulden veroorzaakt. Je bent uiteindelijk zelf verantwoordelijk om het probleem op te lossen. Vermijd in ieder geval om de ene schuld te betalen met de volgende. Anders wordt alles altijd alleen maar erger en wordt je (financiële) bewegingsruimte steeds kleiner.

En als je nu grotere schulden hebt dan bv. 25€ die je van je ouders hebt geleend? Stel: je hebt een scooter gekocht. Je rijdt hem in de prak terwijl je lening nog anderhalf jaar verder loopt en je hebt net een TV op afbetaling gekocht. Reageer onmiddellijk en doe zelf een voorstel aan de leverancier, bv. om de afbetaling in kleinere bedragen te doen. Reageer altijd op een brief van een incassobureau! Doe je dit niet, dan worden je schulden hoger en kan je bezoek van de gerechtsdeurwaarder verwachten. Leen niet om leningen en schulden af te betalen. Dit zorgt alleen maar voor meer ellende. Zet al je inkomsten op een rij, tel al je schulden op en probeer een manier te vinden om iedereen terug te betalen.

Lenen is eigenlijk een ander woord voor 'schulden'. Je moet het geld terugbetalen, meestal met interest. Om van je lening af te raken, moet je dus in de toekomst meer inkomen verwerven of bepaalde uitgaven tijdelijk schrappen.

Een apart geval zijn de leningen aan nul procent. Die nul procent is een manier om mensen te overtuigen om te kopen. De meeste jongeren hebben niet veel geld. Het is begrijpelijk dat je je dan ook vlug laat verleiden. Je beseft dan nog niet dat je toch vele maanden zal moeten afbetalen.

Er zijn ook nogal wat mensen die in schulden raken door aankopen te doen via internet of via postorderbedrijven. In dikke boeken of op websites stellen bedrijven hun producten voor. Je kiest thuis wat je wil kopen. Je hoeft alleen een kaartje in te vullen of een e-mail op te sturen. De producten worden meteen geleverd. Maar je moet wel maanden lang afbetalen tegen een hoge interest.

Nog gevaarlijker is kopen op krediet. Kredietopeningen zijn duur en kunnen je in een spiraal van schulden brengen. Indien je toch persé een kredietkaart wil, kies dan voor een kaart met 'uitgesteld krediet' (vb Visa of American Express) waarbij je uitgaven op het einde van de maand af je rekening gaan. Blijf uit de buurt van kredietkaarten die in winkels aangeboden worden (zoals Mediamarkt of Carrefour). Door de woekerrente die je erop betaalt kun je serieus in de problemen komen.

En dan is er nog huurkoop of leasing, bv. als je een scooter koopt en betaalt in termijnen. Nadat je een aanbetaling hebt gedaan betaal je de rest van het bedrag terug in maandelijkse termijnen. Let op: vaak wordt hier een hoop rente over berekend. Zolang je dus die scooter niet hebt afbetaald is die niet van jou. Als je bv. je scooter in de prak rijdt voordat die is afbetaald, moet je wel

maandelijkse afbetalingen blijven doen zonder dat je een scooter hebt.

Lenen bij vrienden of familie is misschien een oplossing voor kleine bedragen. Het is heel verleidelijk om bij bekenden geld te lenen. Maak goede afspraken. Wanneer betaal je terug en als je dat doet in termijnen hoeveel betaal je dan per termijn terug? Zonder duidelijke afspraken heb je misschien wel een televisie op je kamer, maar ben je een vriend kwijt.

Lenen bij vrienden of familie is misschien een oplossing voor kleine bedragen. Het is heel verleidelijk om bij bekenden geld te lenen. Maak goede afspraken. Wanneer betaal je terug en als je dat doet in termijnen hoeveel betaal je dan per termijn terug? Zonder duidelijke afspraken heb je misschien wel een televisie op je kamer, maar ben je een vriend kwijt.

Belastingen

Op alles wat je koopt, betaal je belastingen. De staat of de gemeente betaalt met dat geld een heleboel gemeenschappelijke voorzieningen (bv. wegen, onderwijs, ziekenhuizen). Ook als je een loon hebt, moet je daar belastingen op betalen (bv. voor een uitkering als je ziek bent, voor je vakantiegeld of als je ooit op pensioen gaat). Al betaalt niemand graag belastingen, vroeg of laat krijg je dat geld op een bepaalde manier terug.

Blijft je loon echter onder een bepaald bedrag (je doet alleen kleine klussen of je hebt alleen een vakantiejob) dan krijg je die betaalde belastingen terug. Maar dat kan alleen als je een belastingsbrief invult. Als je geen brief krijgt, doe je er dus heel goed aan om er zelf een aan te vragen.

Verzekeringen

Wie schade of een ongeval veroorzaakt, is aansprakelijk voor de vergoeding van de schade. Men kan eisen dat je de kosten betaalt. In veel gevallen (bij brand of als iemand gehandicapt raakt) zal je dat nooit zelf kunnen. Om die risico's toch te dekken, heeft men de verzekeringen uitgevonden. Jij betaalt een bepaalde premie en in ruil daarvoor zal de verzekeringsmaatschappij tussenkomen als een bepaald risico zich voordoet. Als je een verzekering afsluit, moet je uitgaan van de concrete situatie waarin je leeft. Vraag je af aan welke gevaren of risico's je bent blootgesteld en hoe groot de kans is dat die risico's zich zullen voordoen. Je kan je verzekeren tegen de risico's die jij kan veroorzaken en je kan je verzekeren tegen de schade die je zou kunnen lijden.

Als je een kamer of studio huurt, sluit je best een brandverzekering af. Meestal zal de verhuurder dit trouwens ook verplichten via het huurcontract. En als je alleen woont of een eigen inkomen hebt, dan heb je alle belang bij een aansprakelijkheidsverzekering. Als je iemand schade berokkent door een fout maar buiten jouw wil, dan zal de verzekering in jouw plaats de schade vergoeden aan het slachtoffer. Als je een auto of een brommer hebt, dan ben je verplicht een verzekering af te sluiten voor de schade die je met dat voertuig kan veroorzaken aan anderen. Verder moet iedereen aangesloten zijn bij een ziekteverzekering. Het grootste deel van de soms enorme kosten van een medische behandeling of verzorging moet je daardoor niet zelf betalen. Als minderjarige of zolang je studeert, ben je verzekerd via je ouders. Daarna moet je zelf aansluiten en een bijdrage betalen.

Rondkomen als je op jezelf woont

Alleen, met je lief of met vrienden of medestudenten wonen

Op jezelf gaan wonen heeft veel voordelen: er is niemand die zegt hoe laat je thuis moet zijn, dat je moet opruimen, of dat je niet weer friet mag eten. Maar er is ook niemand die voor jou opruimt, afwast en kookt. En al helemaal niemand die de huur, het bier, de chips en de bioscoop betaalt. Als je op jezelf wil gaan wonen, zal je meestal terechtkomen op een kamer in een (studenten)huis of flat. Vraag aan familie of kennissen of ze in de kelder of op zolder spullen hebben waar ze van af willen. Ook tweedehands- of kringloopwinkels hebben soms een mooi aanbod voor geen geld. Vraag aan de vorige huurder of hij één en ander wil achterlaten (vooral handig voor tapijten en gordijnen, die zijn sowieso duur en ze moeten toch wel een beetje 'op maat' zijn). Sommige zaken kan je ook met enkelen samen kopen (bv. krantenabonnement, mountainbike, telefoonabonnement). Om het prettig te houden, maak je vooraf best zeer goede afspraken.

Heb ik recht op m'n kindergeld?

Ouders krijgen kinderbijslag om een deel van de kosten van de opvoeding van hun kinderen te betalen. Het is dus een bijdrage voor ouders die een kind hebben. Ben je 16 jaar of ouder en woon je zelfstandig? Dan kan het kindergeld in sommige gevallen aan jou betaald worden. Maar: alleen wonen kan tussen 16 en 18 jaar alleen met toestemming van je ouders.

Leefloon

Onder strenge voorwaarden kan je een beroep doen op een leefloon als je meerderjarig bent en geen andere bron van inkomsten hebt (zie folder: Leefloon). In uitzonderlijke omstandigheden kan je ook als minderjarige een financiële tegemoetkoming krijgen van het OCMW.

Als mijn ouders scheiden, heb ik dan recht op het onderhoudsgeld?

Het onderhoudsgeld voor kinderen van gescheiden ouders wordt betaald van de ene ouder aan de andere ouder. Het is een bijdrage om een deel van de kosten van de opvoeding te betalen. Het onderhoudsgeld wordt dus niet uitbetaald aan het kind.

Kostgeld betalen als je bij je ouders woont

Geld betalen aan je ouders? Thuiswonende jongeren met een (volledige) baan, hebben meestal grote bedragen vrij te besteden. Hun geld gaat vaak naar allerlei luxegoederen zoals merkkleding, uitgaan, vakantie, auto, mobiele telefoon enz. Maar op het moment dat je zelfstandig gaat wonen, is daar veel minder ruimte voor. Het is dan eigenlijk wel handig als je via kostgeld ervaren hebt dat het levensonderhoud geld kost.

Met kostgeld betaal je mee aan de kosten die je ouders maken. Met een rekensom kom je tot een redelijk bedrag. Tel maar op: huur of hypotheek, gas, water, elektriciteit, verzekeringen, telefoonkosten, afschrijving van meubilair en apparaten, voeding en persoonlijke verzorging (bv. shampoo), waskosten van kleding, enz. Reken uit wat het gezamenlijke huishouden kost. Deel het maandbedrag door het aantal mensen in huis. Dan weet je wat jij per maand ongeveer kost aan je ouders. Dit is een redelijk bedrag om als kostgeld te betalen.

Snel rijk worden?

Beginnende vertegenwoordigers: 2.500€ per maand - opleiding door firma - werk in eigen streek - bel voor afspraak naar het nummer xxx'. In alle huis-aan-huis-bladen vind je dit soort aanbiedingen. Je zou in een maand bijna het dubbele kunnen verdienen dan je vader. Vergeet het! Wie snel veel geld belooft alsof het niks is, heeft meestal iets te verbergen. De naam van een

persoon of een firma staat er trouwens zelden of nooit bij. Maar al snel blijkt dat het onmogelijk is om nieuwe klanten te werven. Van die grote verdiensten blijkt niks te komen. Daarna kan je alleen nog naar de politie stappen. En afwachten of die een deel van het geld kan achterhalen. Snel rijk worden? Hoogstens de bedrieger zal snel rijk worden. Ga er niet op in!

Adressen, folders en websites

Departement Onderwijs – afdeling studietoelagen
Koning Albert II-laan 15 – 1210 Brussel – tel: 1700 (gratis)
studietoelagen@vlaanderen.be en www.studietoelagen.be
Folder: Studietoelagen 2008-2009

Leefloon
www.mi-is.be
Kies onder 'Integratie' voor 'Leefloon'

Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie
Dienst Bescherming van de Consumentenrechten
Vooruitgangstraat 50 – 1210 Brussel – 0800/120.33
Informatie over de rechten van de consument: algemene juridische en praktische informatie, doorverwijzing naar bevoegde diensten.
info.eco@mineco.fgov.be en www.mineco.fgov.be

Nederlands Instituut voor Budgetvoorlichting
Op de website van het NIBUD vind je een 'invulblad' om te bepalen wat een redelijke bijdrage is voor een jongere die bij zijn ouders woont en een inkomen heeft. Via die website kan je de Kostgeldkrant en een boekje bestellen voor werkende jongeren die op zichzelf gaan wonen:
Op jezelf... en je financiën.
www.nibud.nl

Jongeren en geld (Nederlandse website)
www.nibudjong.nl

Alle informatie over jongeren en schulden
www.budgetsurvivalkids.be

JIP

En dan is er ook nog het JIP!

Wil je meer uitleg over dit thema? Wil je één van de vermelde websites of folders bekijken? Loop dan binnen in het JIP of jongereninformatiepunt. Je kan er terecht met vragen of problemen in verband met wonen, werk, seks, relaties, sport, jeugdverenigingen, vorming, drugs, geld, cultuur, toerisme, mobiliteit, gezondheid, onderwijs, geweld enz.

In een JIP kan je zelf informatie opzoeken, maar je bent er ook welkom voor een gesprek. Als je wil, zoekt de JIP-medewerker mee naar een antwoord op je vraag of een oplossing voor jouw probleem. Heb je verder advies, hulp of begeleiding nodig, dan word je doorverwezen naar een persoon of dienst die je verder kan helpen.

Voor het adres en het telefoonnummer van een JIP in de buurt: zie www.jips.be.

Voorjaar 2009

Vlaams InformatiePunt Jeugd vzw
Zuidlaan 25-27 • 1000 Brussel

www.jips.be